

יציאת שבת	כניסת שבת	י"ח חשוון ה'תשפ"ג
17:20	16:02	ירושלים
17:22	16:23	ת"א
17:20	16:11	חיפה
17:23	16:25	באר שבע

אילן של יצחק

פרשת "ויקרא"

בשכנותו של רבי ייסא התגורר איש עני ומסכן, גלמוד היה העני ללא אישה וללא בנים. לימים נחלש וחלה ולא היה מסוגל עוד לעבוד, לא עברו ימים רבים ובביתו לא נמצא לא אוכל וגם לא כסף לתרופות להן נזקק, ביישן היה האיש והתבייש לבקש נדבה ואפילו לספר למישהו על מצבו לא היה מסוגל. אנשי העיר לא שמו לב אליו, איש לא שאל ממה מתפרנס גלמוד זה, איש לא התעניין מדוע נעשה חיזור לאחרונה... סבל העני מחרפת רעב ושתק, מיום ליום הלך מצבו והדרדר עד שכבר לא היה מסוגל אפילו לקום ממיטתו.

באותה שעה ישב רבי ייסא בביתו ולמד תורה כדרכו כל הימים, אך מוטרד היה בלימודו מדוע לא ראיתי את השכן שהוא היום בבית הכנסת, הרי זה ימים רבים שהוא נראה כה עצוב וחיזור גם רזה מאוד, אולי אין לו מה לאכול, אמנם מעולם לא ביקש שום דבר ולא התאונן, אך אולי בכל זאת ואולי אפילו חולה הוא?

קם רבי ייסא מתלמודו הלך לביתו של העני והקיש בדלת, כשאיש לא ענה פתח ונכנס לחדר, וראה והנה העני לבד בבית שוכב על מיטתו כמעט ללא הכרה, רבי ייסא היה חכם גדול וגם ידע היה לו בחכמת הרפואה, רץ לביתו והביא תרופות וגם טפטף טיפות של מיץ פירות לפיו של החולה כדי לחזקו מעט וייטב לו, אחרי שהתאושש קצת הודה החולה לרבי ייסא ואמר כמעט לא הייתי עוד בחיים, ורק בזכותך החזיר הקב"ה את נשמתו לגופי.

הודיע רבי ייסא לכל השכנים על מצבו של העני החולה, ומאותו יום והלאה השגיחו עליו ודאגו לטפל בו ולהבריאו ולתת לו פרנסה בכבוד. (על פי ספר הזוהר הקדוש)

אברהם אבינו השריש בכולנו את מידותיו. שני יסודות נטע בנו, שתי מידות הקנה לנו. האחת: מידת האמונה: כל ישראל הם מאמינים בני מאמינים – בניו של אברהם אבינו שנאמר בו: "וְהָאֱמֹן, בַּה'..." ומידה נוספת שהושרשה על ידו בכל ישראל, שהם רחמנים וגומלי חסדים, ומי שאינו רחמן וגומל חסדים בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו. והנביא אומר: "הַגִּיד לְךָ אָדָם, מִה-טוֹב; וּמִה-ה' דוֹרֵשׁ מִמֶּךָ, כִּי אִם-עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאֱהָבַת חֵסֶד, וְהִצַּנֵּעַ לְכַת, עִם-אֶלְקִיךָ." (מיכה ו', ח')

"וְאִבְרָהָם וְשָׂרָה זָקְנִים, בָּאִים בְּיָמֵים; חֲדַל לְהִיֹּת לְשָׂרָה, אִרְחַן פְּנָשִׁים. וְתִצְחַק שָׂרָה, בְּקִרְבָּהּ לְאֹמֶר: אַחֲרֵי בְלַתִּי הִיְתָה-לִּי עֲדֹנָה, וְאֹדִי זָקֵן. וַיֹּאמֶר ה', אֶל-אִבְרָהָם: לְמַה זֶה צִחְקָה שָׂרָה לְאֹמֶר, הֲאִף אֲמַנְסֵךְ-- וַאֲנִי זָקְנִיתִי. הֲיִפְלֵא מִה', דָּבָר; לְמוֹעֵד אֲשׁוּב אֵלֶיךָ, כְּעַת חַיָּה--וּלְשָׂרָה בֵּן" (יח, יא-יד)

כתב המשגיח רבי יחזקאל לוינסטיין זצ"ל, בספרו "אור יחזקאל", שהיתה תביעה על שרה אמנו על כך שלא האמינה לברכת המלאכים שעתידה ללדת בן, ונחשב לה כחסרון באמונה.

וצריך להבין על מה היתה התביעה, הרי שרה לא ידעה שהם מלאכים, וסבורה הייתה שאורחים ערביים הם המברכים אותה ברכת הדיוט, והרי חדל להיות לה אורח כנשים, ומצד הטבע לא היתה לה אפשרות שתלד. זאת ועוד: הרי גם לאברהם נאמר: "וַיִּבְרַכְתִּי אֹתָהּ, וְגַם נָתַתִּי מִמֶּנָּה לְךָ בֵּן; וּבִתְגֹבַהּ לִידְעָה זֹאת: וַיִּפְלֵא אִבְרָהָם עַל-פְּנָיו, וַיִּצְחַק; וַיֹּאמֶר קְלָבוֹ, הֲלָבֶן מֵאֵה-שָׂנֶה יִגְלַד, וְאִם-שָׂרָה, הִבְת־תְּשָׁעִים שָׁנָה תִלְדֶּךָ." גם אברהם צחק למשמע בשורה זו.

מסביר שם (זו, יז) רש"י: אך שונה צחוקו של אברהם מצחוקה של שרה: צחוק זה של אברהם תרגם אונקלוס "וחדיו" לשון שמחה וחדווה ואילו את צחוקה של שרה תרגם "וחיכת", לשון מחוך – לגלוג. הרי למדת מכאן שאברהם האמין ושמח ושרה לא האמינה ולגלגה וזהו הטעם שהקפיד הקב"ה על צחוקה של שרה ולא הקפיד על צחוקו של אברהם

מכאן נלמד מה גדולה התביעה שתובעים מאתנו, ועד היכן צריכה להיות אמונתנו מגעת.

כיון שהכל נתון בידי הבורא יתברך, וביד הקב"ה אין שום מניעה מלעשות כל אשר יחפוץ, מחובתנו להאמין שכל דבר יכול להיות ברצות ה' שיהיה ולכן, כאשר מאחלים לזקן בא בימים, שעתידי לחזור לימי נעורותו, חייב להאמין ולומר "אמן כן יהיה רצון", שהרי לא יפלא מה' דבר ואם אינו נוהג כך, הרי זה חסרון באמונה.

יום חם בחברון. אברהם אבינו, שלושה ימים לאחר שקיים את מצוות המילה, "יִשָּׁב פֶּתַח-הָאֵהָל, פָּחַם הַיּוֹם." (י"ח, א').

הוא אינו מכיר בחולשתו, במגבלות הזיקנה, בתנאי האקלים, ויושב בעצמו בפתח האהל כדי לחפש אורחים ולשרתם ככל שיוכל. אמרו חז"ל (ב"מ ע"ו): בשעה שהוציא הקב"ה חמה מנרתיקה כדי שלא יטרח אברהם עבור אורחים, שלח הוא את אליעזר לצאת החוצה שמא בכל זאת ימצא. יצא אליעזר ולא מצא, אמר לו אברהם, אינני מאמין לך וכמו שאמרו "לית הימנותא בעבדי" (אין אמונה בעבדים), אני אשב! וישב בעצמו בפתח האהל.

ר אליעזר וזוגתו שרה, לא נפקדו בילדים. פרנסתם הייתה מצויה בשפע אך למחיתתם היו מסתפקים במעט. הם היו ידועים כמכנסי אורחים גדולים, שאת רוב הונם היו "מבזבזים" על מצווה זו, ומידי שבת בשבתו, היו יוצא שליח מיוחד בפקודתו של ר אליעזר לתור אחר עוברי אורח ולהכניסם לביתו, וכך, מידי שבת היו סועדים על שולחנו קרוב לשלושים אורחים, ורבים מהם אף היו נשארים ללון בביתו.

פעם, ביום שבת קודש, לאחר הסעודה השנייה, נכנס לפתע הביתה אורח עני, בידו מקל ועל גבו תרמיל. האורחים ששהו בבית באותה שעה תמחו: "כיצד מופיע אורח באמצע השבת בישוב קטן זה? מן הסתם הגיע ההלך ממרחק בשבת עצמה ועבר על איסור שבת לצאת מחוץ לתחום השבת! לפנינו אם כן, אדם המחלל שבת בפרהסייה!"

אולם רבי אליעזר לא בייש את העני, לא גער בו, ואף לא חקר אותו. אדרבה, הוא ניגש מיד לשרתו והגיש לו כוס כדי לקדש על היין, ואף כבדו במנה ראויה ודשנה של סעודת השבת. אם לא די בכך, מיד אחר הסעודה, הציע ר' אליעזר לאורח מיטה ללון בה.

בסעודה שלישית, שוב כיבד ר' אליעזר את האורח העני, והגיש לו בעצמו את סעודתו. האורחים החלו גוערים ומצערים את בעל הבית: "הייתכן? לכבד יהודי מחלל שבת? אפילו אברהם אבינו, גדול מכניסי האורחים דאג שמיד בתום הסעודה יברכו אורחיו ברכת המזון, ומי שלא הסכים מרצון – היה אברהם מכריחו..." שמע ר' אליעזר את טענותיהם הקשות, נכנס לחדרו ופרץ בבכי. אך משזכר שהאורח יושב לבדו בין שאר האורחים, הרחיק בליבו שמה. אין הוא מרגיש בנוח בחברתם, מיד חזר לחדר האורחים והמשיך לכבד את האורח במנשה וטוקף.

במוצאי שבת, נשאר האורח ללון אצל ר' אליעזר, ורק ביום ראשון פנה לדרכו. בעל הבית ליווה אותו לדרכו, ולא הזכיר לו מאום על אודות חילול השבת. צעדו השניים יחדיו, ולפתע אמר האורח האלמוני לר' אליעזר: "ידע לך, שאני הוא אליהו הנביא! מן השמים שלחו אותי לנסותך! זכות זו, שעמדת בניסיון ולא ביישת את אורחך, תעמוד לך, ובקרוב תזכה לבן שיאיר את עיני ישראל." כשיהיה הילד בגיל שנתיים וחצי, עליך למסור לו את הדברים הבאים: ה' א-לוקים, א-לקי השמים והארץ, ממנו תירא, ומשום בריאה בעולם לא תירא מבלעדיו יתברך."

ואכן כעבור זמן, ביי"ח באבול שנת תנ"ח (1698), נולד לרבי אליעזר, בנו יחידו, וקרא את שמו ישראל הוא הבעל שם טוב זיע"א.

"וַיִּשָּׂא עֵינָיו, וַיִּרְא, וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים, נֹצְבִים עִלָּיו; וַיִּרְא, וַיִּרְץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל, וַיִּשְׁתַּחוּ, אַרְצָה." (י"ח, ב')

מקשה רש"י, מדוע כתוב בפסוק לשון 'וירא' שתי פעמים, הרי ה'וירא' השני נראה מיותר? ומסביר: הראשון כמשמעו. והשני לשון הבנה.

ומסביר מרן ה'אבי עזרי' (בספרו 'מראש אמנה'), שהתורה באה ללמדנו, שמצוות צדקה היא לא רק בנתינת צדקה לעני המבקש מאתנו, אלא מצוות צדקה היא בחיפוש וראיית הנצרך לצדקה כדי לעזור לו. וזו כוונת התורה שכתבה פעמיים את המילה 'וירא' – ה'וירא' השני בא ללמדנו, שאברהם התבונן לראות האם האורחים שבאו לקראתו נצרכים להכנסת אורחים וצדקה; הוא לא חיכה שהם ידפקו על דלת אוהלו לבקש צדקה, אלא ברגע שהוא נשא את עיניו "וַיִּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים", מיד התבונן לראות האם הם צריכים אוכל ושתיה, הבין, "וַיִּרְא, וַיִּרְץ לִקְרָאתָם."

אמר רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל: "לא נברא האדם בעולם לעצמו. האדם נברא כדי להועיל לאחרים, ככל אשר ימצא בכוחו לעשות!"

"וַיִּגְדַּל הַיְלָד, וַיִּגְמַל; וַיַּעַשׂ אֲבְרָהָם מִשְׁתֵּה גְדוֹל, בְּיוֹם הַגְּמַל אֶת-יִצְחָק." (כא, ח)

ומפרש רש"י: **משתה גדול** – "שהיו שם גדולי הדור, שם ועבר ואבימלך"

אמר בעל "תפארת שמשון" **הרב שמשון דוד פינקוס זצ"ל**:

"בדרך כלל, כשאנחנו שומעים על מסיבה גדולה, מצטייר אצלנו אולם רחב ומפואר, משתתפים רבים, אוכל עשיר ומגוון, והשתיה כדת. אולם בשפת התורה, שהיא שפתו של הקב"ה, "משתה גדול" הוא דוקא היכן שמתאספים גדולי וצדיקי הדור.

סעודתו של אברהם אבינו נקראת "משתה גדול" רק מפני שהיו בה **שם** בן נח **ועבר**, שהיו צדיקי הדור ומלמדי תורה, וכן אבימלך שהיה נביא אומות העולם, ככתוב: "וַיִּבְאֵ אֱלֹקִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ בְּחִלּוֹם הַלַּיְלָה" (כ, ג) אם כן, רק משתה כזה יקרא "משתה גדול".

וגם אנחנו, עם ה' ולומדי התורה הקדושה, צריכים להתרגל שהסתכלותנו על העולם ושפת פיננו יהיו כך – מה שהוא ריק מקדושה, אפילו אם נראה גדול ומפואר ביותר, יהיה בעינינו קטן ומבוזה, ורק מה שהוא עשיר בתוכן וברוחניות – הוא החשוב והמכובד.

וכן מצאנו אצל יעקב אבינו שאמר בברכת מנשה ואפרים:

"וַיֹּאמֶר, אֲחִיו הַקָּטָן יִגְדַּל מִמֶּנּוּ, וְזָרְעוֹ, יִהְיֶה מְלֹא-הַגּוֹיִם." ומצטייר אצלנו שמשאפרים יצא עם רב שימלא את העולם. אולם מפרש שם רש"י: **ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו** – שעתיד יהושע לצאת ממנו, שינחיל את הארץ וילמד תורה לישראל. **וזרעו יהיה מלא הגוים** – כל העולם יתמלא בצאת שמעו כשיעמיד חמה בגבעון וירח בעמק אילון: "כלומר: **"גדול"** מתבטא רק בלימוד תורה והנחלת ארץ ישראל.

והנה טבע האדם לשוחח בהתפעלות ולכוף את ראשו בפני העשיר ועושרו ולהלל בעלי כח ובעלי שלטון. אבל מיסודות התורה, יש לתת תהילה רק לבעלי מעלה אמיתיים, העוסקים בדברי תורה ומעשי חסד, אפילו בחדרי חדרים, גם מבלי שירעישו עולמות – כי אלו הם מעשים גדולים באמת."

הניסיון העשירי: עקידת יצחק (פרק כ"ב)

בסוף הפרשה, התורה מתארת את הניסיון האחרון – עקידתו של יצחק אבינו התופסת מקום נכבד ביהדות: כל בוקר אנו פותחים בה את תפילת שחרית ומבקשים: "כשם שכבש אברהם אבינו את רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם כן יכבשו רחמך את כעסך..." וכו'. ביום השני של ראש השנה אנו קוראים בתורה את פרשת העקידה ומזכירים אותה בברכת זיכרונות: "ועקידת יצחק היום לזרעו תזכור", ותוקעים בשופר של איל, כי התקיעה בשופר קרן האיל מזכירה את זכות העקידה והדבר נחשב לנו כאילו אנו משחזרים בעצמנו את אותה דבקות והתמסרות מדהימה שגילה אברהם אבינו.

ויש לשאול: מה יש בניסיון העקידה שהתורה מאריכה בה ביותר?

"וַיְהִי, אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וְהָאֱלֹקִים, נִסָּה אֶת-אֲבְרָהָם" (כב, א)

אברהם הגיע לפסגה – נשיא אלוקים.

האם גדלותו, והעושר לו זכה, ושני בניו – יגרמו ל"וישמך ישרון ויבעט", או שמא נאמן הוא עדיין לשליחותו – לעשות את דבר ה' בעולם?

הניסיון מתעצם מהעובדה שחולפים שלושה ימים תמימים, מאז שהוא מצווה על הניסיון, ועד שהוא בא לקיימו. שלושה ימים בהם השטן מפעיל את כל קסמיו, כישורונותיו וכוח שכנועו, על מנת להכשיל את אברהם. כידוע, הכשלת האדם הראשון ואשתו, ארכה כשעה בלבד, וכאן היו לרשותו של השטן שלושה ימים תמימים על מנת להכשיל את אברהם.

במשך כל אותם שלושת ימים, אברהם היה יכול לחשוב, לשנות ולפרש את הנבואה "וְהָעֶלְהוּ שָׁם, לְעֹלָה" (כב, ב') שצריך להעלות אותו למזבח ולהורידו, או שצריך לשלוח אותו ללמוד בישיבת שם ועבר, או כל דבר אחר ובלבד לא לקפח את חייו בנו. אבל אברהם אבינו מפרש את הנבואה בדרך שנראית לו האמתית ביותר למרות שהוא יקריב את בנו, ולמרות שלא הייתה בה הבנה שכלית כלל, ואדרבה, היה זה נגד השכל, ומשמעות הדבר – להרוס כליל את כל תדמיתו ואת כל הפרויקט עליו עמל כל חייו. ואעפ"כ אברהם מוסר נפשו על מצוה זו – זהו שבח גדול על אברהם אבינו, ועל כן כתבה על כך התורה באריכות גדולה.

לכן אמר לו ה': "עֲתָה יְדַעְתִּי כִּי יִרְאֶה אֱלֹקִים אֶתְּךָ, כִּי בִיצַעַת אֶת הַחֹרָתִי בְּאֹפֶן הָאֱמִיתִי בְיֹתֶר, נֶגֶד "הַשֶּׁכַּל הַיִּשְׂרָאֵלִי" וְלֹא שְׂאֵלוֹת "וְלֹא חֶשְׁבֹת אֶת בְּנֵךְ אֶת יְחִידְךָ מִמֶּנִּי" (שם) לא נתת לשום נגיעה אישית להטות את דעתך.

ואם לאחר 137 שנה, אתה מוכן לשמוע לדבר אלוקים, אפילו במחיר הריסת כל מה שבנית – הגעת לדרגה המושלמת.

"כִּי עֲתָה יְדַעְתִּי, כִּי-יִרְאֶה אֱלֹקִים אֶתְּךָ." (כ"ב, י"ב)

סיפר הרב מן שליט"א תלמידו של מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצ"ל:

"אישה צדקת מופלגת מאנגליה, שלחה את בנה לארץ ישראל, לשאול את הגר"ח זצ"ל שאלה, ובנה שהגיע אליי, ביקש ואמר: "אינני מסוגל להציג את השאלה, תשאל אותה בשבילי", וכך סיפר:

"אמי היא פליטת מלחמת העולם, היא הייתה אז בת ישראל צעירה, ושהתה לתקופה ממושכת במחנה באושוויץ בעבודה קשה.

אמי אמרה לי: 'בני יקירי, עברתי ז' מדורי גיהנום, אין אפשרות לתאר מה שהיה שם, ואין אפשרות לספר מה עבר עלינו במידת הדין והרחמים של השם יתברך. איבדתי את כל העבר שלי ואת כולם.

כיצד בכל זאת נשארתי בחיים מבחינה גופנית ומבחינה נפשית?

אומר לך בני יקירי: בימים הארוכים הללו הרגשתי שיש לי אבא בשמים ועמו הייתי מדברת, כיצד דיברתי? על ידי תפילה אחת קצרה לקב"ה שהייתה שגורה על לשוני – מה שאנו מתפללים בימי שני וחמישי:

בכל זאת שמך לא שכחתי נא אל תשכחני.

אמרתי לבורא עולם: 'בכל זאת' אף על פי שאני רואה ים של מוות, ואני רואה כל מיני גיהנום, אבל 'שמך לא שכחתי'. 'נא', בבקשה ממך אבא, 'אל תשכחני' – גם אתה אל תשכח אותנו.

מילים אלו להקב"ה היו שגורות על לשוני, וזה חיזק אותי, ונתן לי את הרוח והגבורה להחזיק מעמד. עד שבאו האמריקנים בשליחות הקב"ה ושחררו אותנו.

ברוך השם ניצלתי ונותרתי בחיים, הקמתי משפחה. אבל אני לא אחיה לעולם, יבוא גם יומי להסתלק מהעולם כאן. יגיע היום שאפרד ממך וגם אני אעמוד לפני אבינו שבשמים לדין ולמשפט.

יש לי בקשה אחת ממך: באותו יום לאחר מאה עשרים שנותיי, קח נייר וכתוב עליו: "בכל זאת שמך לא שכחתי נא אל תשכחני", ותניח את הדף הזה ביד. עם תפילה זו דיברתי עם אבינו שבשמים בהיותי בארץ, והיא הצילה אותי בגיהנום התחתון, עם תפילה זו רצוני לבוא לאבינו שבשמים – לפני כיסא הכבוד, ואולי בקשה ותפילה זו תצילני מגיהנום של מעלה.

אבל מכיוון שאינני יודעת האם זה מותר, שאל את רבי חיים קניבסקי".

הצגתי את הדברים לפני מרן רבי חיים זצ"ל.

מרן שמע וזלגו עיניו דמעות, וכך אמר: "צריך לבדוק האם זה גם פסוק, או תפילה". הגשתי לפניו תנ"ך, הוא דפדף כחצי דקה בכמה מקומות. ואמר: "אין זה פסוק". והמשיך לומר: "אם זה היה פסוק, היה בכך ביזיון דברי תורה – להניחו בקבר עם הנפטר, אבל זו תפילה. ואם כן, שיניח – בכלי בתוך כלי (מושג תלמודי והלכתי מוגדר) וייתן לה ביד".

אחר שפסק את פסוקו, חייד מרן הגר"ח זצ"ל ואמר לי:

"אבל ריבוננו של עולם אינו זקוק לפתקאות...".

שאלתי: "האם אכן לומר לה את היסוד החשוב הזה – שהקב"ה אינו צריך לפתקאות?" השיב רבנו זצ"ל: "לא להגיד לה את הדבר, כי מאחר ויש לה הרגשה טובה עם זה, שיתן לה את משאלת ליבה".

ואז שאלתי את פי רבנו זצ"ל: "הנה שמעתי מיהודי חשוב ששמע מפה קדשו של מרן הגראמ"מ שך זצוק"ל שסיפר לו כי בהלווייתו של הגאון ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל ראה שנושאים משהו אחרי מיטתו, והתעניין ושאל מה זה, ואמרו לו כי מרן הגאון רבי יחזקאל ביקש שישארו אחרי מיטתו את ספריו יחזון יחזקאל".

ועוד סיפר לי ידידי שרבי יהודה סגל זצוק"ל עשה לוח שבערתו ילמדו כל יום ב' הלכות לשון הרע בחפץ חיים, ביקש שלאחר 120 שנותיו יניח בידו לוח אחד, וזה יהיה הויזה שלו לעולם האמת, ושוב הנני שואל כתלמיד מהו הדין: אם הקב"ה אינו צריך לפתקאות למה הגר"י סגל צריך לכל זה?!"

ושאלתי בשלישית: "הרי היו גדולי עולם שביקשו שאת הארון שלהם יבנו מהשולחן שעליו עמלו בתורה (וכך עשו תושבי דווינסק בעת הסתלקותו של רב העיר, הרב יוסף רוזין (הרוגוצ'ובר), מיהרו ובנו ארון מהשולחן עליו למד תורה). ואם השם יתברך לא זקוק לפתקאות גם אינו זקוק לשולחנות".

השיב לי הגר"ח זצ"ל:

"אכן, ה' יתברך אין לו צורך בפתקאות, בלוחות ובשולחנות, והטעם שהם ציוו לעשות כן כפי שסיפרת, כי על ידי כך אנשים ישאלו ויתעוררו גם כן לתפילה, ויתעוררו ללמוד הלכות לשון הרע, ובעיקר – לעמול בתורה הקדושה, וזו להם לזכות נוספת לעולם האמת". (יתד השבוע)

לע"נ אסתר מזרחי בת יחזקאל וכתון ז"ל

נלב"ע ב' טבת ה'תש"פ. ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ ר' יצחק ב"ר נסים מזרחי ז"ל

נלב"ע י"ח תשרי ה'תשס"ט. ת.נ.צ.ב.ה.